

Система цінностей та ціннісних орієнтацій сучасної молоді

Життєві цінності молоді
„сьогодення” визначатимуть спосіб
життя „завтра”.

Поняття «цінність» було введено у науку в середині ХІХ ст. Якщо звернутися до різних джерел слід зауважити, що поняття „цінності“ нараховує близько 100 тлумачень у різних галузях.

Становлення системи цінностей і ціннісних орієнтацій,, за висловом Демокріта, є «другою природою людини» і відбувається воно складніше та триваліше, ніж у інших сферах життєдіяльності. Скажімо ми і наші пращури маємо відмінні цінності хоча є ті вічні які були і в них , і є в нас.

Чинники ціннісних орієнтацій

- Кожний етап - набуття ціннісних орієнтацій та ціннісних ставлень має свої особливості, які зумовлюються як об'єктивними так і суб'єктивними чинниками.
- Прогнозування розвитку суспільства навіть на незначний період неможливе без виявлення цих особливостей, їх осмислення і аналізу.

Пояснення тлумачення

- **Ціннісні орієнтації** – явище динамічне, оскільки кожне нове покоління засвоює цінності попереднього крізь призму власного сприйняття, додаючи власні цінності. Звичайно, процес зміни ціннісних орієнтацій безпосередньо пов'язаний із змінами в економічному, культурному, політичному та інших сферах життя суспільства певної країни.

- Очевидно, що ціннісні орієнтації можуть не збігатися зі структурою цінностей, що функціонують у суспільній свідомості. Для окремої людини може бути вагомим та значущим зовсім не те, що є цінним і значущим для іншої людини.
- Ця обставина обумовлює різницю між ціннісними орієнтаціями кожної людини зокрема.

Ціннісні орієнтації на сучасному етапі

- **Культура**, яка є одним з визначальних чинників нації, у межах якої існують певні традиції, мова, менталітет;
- **Освіта**, яка відповідає за формування особистості, її виховання та передачу традицій, норм, надбань суспільства;
- **Соціальний захист**, що попереджає соціальну напруженість у суспільстві та забезпечує соціальні ґарантії;
- **Молодіжна політика**, у результаті якої створюються необхідні умови, надаються ґарантії для соціального становлення й розвитку молоді в суспільстві;
- **Інформаційна політика**, що забезпечує певний характер інформаційних обмінів між окремими громадянами і соціальними групами.

“ Переоцінка цінностей”.

- Із змінами кардинального характеру в нашій країні відбувалася „переоцінка цінностей”. Раніше існувала певна спадковість у передачі цінностей від старшого покоління до молодшого, то нині цей феномен не спостерігається. Порушився зв'язок „батьки – діти” в силу того, що цінності „батьків” втратили своє практичне значення, вони не успадковуються „дітьми”. Як відзначає В. Лісовський, „молоде покоління опинилося в ситуації, коли воно, логікою історії покликане продовжувати розвиток на базі успадкованих матеріальних та духовних цінностей, змушене, перебуваючи в стадії становлення, брати участь у виробленні цих цінностей, частіше за все самотійно.

Які ж саме цінності характерні сучасній молоді?

- Щодо цього цікавою є думка В. Лісовського:
„Сьогоднішні молоді люди перебувають у двічі екстримальних умовах:
- зміни в соціально-економічному складі супроводжуються кризою ціннісної свідомості. Молоді доводиться самій вирішувати, що цінніше – збагачення будь-якими засобами чи набуття високої кваліфікації, що забезпечує можливість адаптуватися до нових умов; заперечення колишніх моральних норм чи гнучкість, пристосування до нової дійсності;
- повна свобода міжособистісних, міжстатевих взаємовідносин чи сім'я як запорука успішного існування”

Зміни ціннісних орієнтацій та ціннісного ставлення молоді

- Молоде покоління останнього десятиріччя ХХ століття опинилося, так би мовити, у двоякій ситуації: з одного боку, це покоління ще виховувалось на „старих” засадах; а з іншого – в доросле життя воно вступало за нових умов, які вимагали відмови від багато чого засвоєного раніше.
- Так, в сучасних умовах не „спрацьовують” колективістські ідеали (все більше – індивідуалістичні);
- став непрестижним, не „модним” ряд професій, які поважалися раніше та вважалися суспільно корисними;
- змінилося ставлення до своєї батьківщини – якщо раніше жили за принципом „Я другої такої країни не знаю...”, то зараз молодь бажає навчатися, працювати, а то й переїхати на постійне проживання до іншої країни.

ЖИТТЄВІ ЦІННОСТІ

- Житлові умови - 70,9 ; Цікава робота - 63,6 ; Власне здоров'я - 59,3 ; Здоров'я близьких і родичів - 57,3 ; Матеріальний добробут - 48,5; Інтимне життя - 48,2 ; Незалежність думок і вчинків - 35,6; Спілкування з друзями 28,5 ; Життя своєї сім'ї - 25,8 ; Ставлення оточуючих - 17,3 ; Стан природного середовища - 16,3 ; Умови для різнобічного розвитку своїх здібностей - 15,6 ; Харчування та одяг - 13,6; Навчання - 12,4 ; Умови відпочинку - 10,9;

Порівняння досліджень

- **Висновок**, переважають все – такі **особистісні пріоритети**, сім'я, друзі, житлові умови, робота, власне здоров'я. Це важлива тенденція, що характеризує зміни ціннісних орієнтацій молоді, – **відверта перевага індивідуалізму**, акцент на особистісно-сімейних інтересах;
- молодь поступово відмовляється від **колективістського** способу життя. Якщо раніше такі цінності, як „повага оточуючих”, „хороші стосунки в колективі”, „повага інших” посідали 2 – 3 місця в переліку цінностей, то нині – зовсім інша ситуація. Високо цінується тільки те, що **безпосередньо пов'язане з індивідом** (друзі, знайомі, сім'я), а не з колективом чи суспільством.
Це свідчить, що **знижується значимість суспільства** в житті окремої людини та **зростає індивідуалізм**.

Цінності сучасної молоді

- Отже, більшість молоді вбачає сенс свого життя в матеріальному добробуті. Відбувся поворот від духовних, традиційно широко розповсюджених в радянському суспільстві цінностей, до матеріальних пріоритетів (гроші).

Завдання на майбутнє:

- визначити базові цінності, ідеали, норми, які слід покласти в основу формування духовного світу молодої людини, й шляхи, якими можна було б здійснити ці перетворення.

Спектр цінностей і ціннісних орієнтацій

Ми взяли за основу дослідження, які передбачали два моменти:

- ▶ а) один з них був спрямований на виявлення характеру духовно–культурних цінностей і ціннісних орієнтацій молоді на сучасному етапі розвитку суспільства;
- ▶ б) другий напрямок – це виявлення об'єктивних і суб'єктивних чинників, під впливом яких відбуваються найбільш суттєві зміни у характері і структурі ціннісної системи молоді.
- ▶ Як уже відзначалося, однією із характерних рис сучасної епохи є можливість вільного вибору тих цінностей, які відповідають уявленням людини про ідеал, сенс життя.

Два типи цінностей на сучасному етапі

- ті, які задовольняють насувні потреби людини, обслуговують самоствердження людської особистості,
- та ті, які творять та відроджують особистість у принципово новій якості.
- Якщо під ціннісними орієнтаціями розуміти відносно стабільне, вибіркоче ставлення людини до матеріальних і духовних благ та ідеалів, які розглядаються як предмети, цілі та засоби для задоволення потреб життєдіяльності людини. То з іншої позиції власний життєвий досвід особистості визначає її ваємовідносини з іншими людьми, а також зміни особистості, в першу чергу, по відношенню до самої себе.